

גליון 354
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמינה

סיפורי חז"ל

פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד רבי טרפון, שחי בתקופת התנאים, בנוסף לגדלותו בתורה היה עשיר גדול. חברו רבי עקיבא ביקש לזכות אותו במצווה חשובה של גמילות חסדים, ולפיכך חיפש אחר דרכים מקוריות לעשות זאת. באחד ממפגשיהם פנה אליו רבי עקיבא ואמר לו: רבי, יש לי הצעת השקעה מצויינת בשבילך. האם תרצה אחת שארכוש לך עיירה או שתיים? רבי טרפון הסכים לעיסקה. הוא העניק לרבי עקיבא סכום כסף גדול: ארבעת אלפים דינרי זהב, תוך תקווה שהוא ירכוש עבורו נדל"ן שיפיק ריווח רב ברבות הימים. רק נפרדו השניים ורבי עקיבא מיהר לקחת את הכסף ולחלק אותו לעניים עד הפרוטה האחרונה. בפעם הבאה שנפגשו אמר רבי טרפון לרבי עקיבא: "האם תוכל להראות את העיירות שרכשת עבורי?" רבי עקיבא לא השיב. הוא נטל את ידו של רבי טרפון בשתיקה, והוביל אותו לבית המדרש הסמוך. שם, הוא פתח את ספר התהילים וביקש מהנוכחים לקרוא מתוכו. הם קראו עד שהגיעו לפסוק בפרק קי"ב, שם נאמר: "פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד, קרנו תרום בכבוד". רבי טרפון הבין היטב את הרמוז. רק מתן לצדקה היא ההשקעה האמיתית שתניב ריווח נצחי. הוא נשק לראשו של רבי עקיבא ואמר: "רבי ואלופי אתה - רבי בחכמה, ואלופי בדרך ארץ".

פרשת השבוע

חיים הוזמן לפני המאורעות למול בשכונת מאה שערים המרוחקת מביתו, כאשר פרצו הפרעות הודיעה המשטרה הבריטית שאינה יכולה לקבל אחריות על חיי היוצאים החוצה, היות והיא חסה על חיי השוטרים. אולם רבי חיים מסר את נפשו, יצא מביתו, הגיע לשכונת מאה שערים, מל את התינוק ובחסדי ה' חזר לביתו בשלום.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת (י"ג - ב')

מסופר על הרה"ק רבי אברהם מרדכי בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א שנודמן פעם לשמחת "שבע ברכות", שאלו אותו, המשנה אומרת (נגעים ג' ע"ב) "חתן שנראה בו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו", והרי הנגעים על חטא הם באים, ומאחר שמוחלים לו לחתן על כל עוונותיו איך באו נגעים עליו? השיב הרבי הלא אי אפשר שיהיה יותר במעלה מיום הכפורים, ויום הכפורים אינו מכפר אלא על עבירות שבין אדם למקום, בעוד שהנגעים באים גם על עבירות שבין אדם לחברו.

וביום השמיני ימול בשר ערלת
י"ב - ג'

מסופר על מסירות נפשו של הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א רבה של ירושלים לקיום מצות ברית מילה, רבי חיים היה מוהל מומחה ומעולם לא סירב להזמנה למול תינוק, שום מכשול לא עמד בפניו, לא גשם ולא שלג, ואף לא ימים של פרעות ופוגרומים, שבהם היציאה לרחוב היתה כרוכה בסכנת נפשות. רבי חיים היה מל את תינוקות ירושלים ללא קבלת תמורה כספית כל שהיא. בשנת תר"פ כאשר פרצו הפרעות של הערבים בארץ ישראל והיציאה מפתח הבית בעיר העתיקה היתה כרוכה בסכנה, רבי יוסף חיים קיבל עליו לפני פרוץ הפרעות למול תינוק, כאשר הגיע יום הברית הוא יצא מביתו והלך דרך הרובע הערבי עד למקום הברית, לא הועילו תחנוני בני ביתו לבל יצא לדרך. לא היה קץ לשמחתו כשהתברר לו שאם לא היה בא לברית, לא היו מלים את התינוק, מפני ששום מוהל לא רצה לסכן את עצמו בימים הרי סכנות אלו. מעשה זה חזר ונשנה בפרעות תרפ"ט, שעלו בסכנותיהן על פרעות תר"פ. רבי

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:39 ת"א: 7:41 ר"ת: 8:16

פרשת תזריע-החודש
ראש חודש ניסן

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:25 ת"א: 6:41

בזכות מצוות השבת אבידה

לפני מאות שנים בשנת קמ"ט התרגש אסון כבד על יהודי פראג, בימי הפסחה הנוצרית שעה שתהלוכה בראשות נושאי צלמים יצאה מבית יראתם והתקדמה לעבר הנהר, פרצה מהומה בקרב ההמון שהשתתף בתהלוכה, אחדים הפיצו שמועות כי ילדים יהודיים זרקו אבנים על התהלוכה וחיללו את הצלמים, השמועה עשתה לה כנפיים והמון מוסת ונרגז התנפל על הגיטו היהודי וערך בו טבח נורא, שלושת אלפים יהודים נפלו אותו היום קרבן להשתוללות הפורעים ובתים רבים הועלו באש, הרב והמקובל רבי אביגדור קארא זיע"א חיבר לזכר הפוגרום קינה הפותחת במלים את כל התלאה, בנוסף לאסון שקרה להם הוטל על יהודי פראג קנס כספי כבד של אלפיים ככר כסף. כעבור שנתיים נערמו שוב עננים שחורים על שמי מדינת בוהימיה, בשנת קנ"א הידועה לשמצה גם מהרדיפות האכזריות על יהודי ספרד, נקרא ראש קהילת פראג אל מושל העיר שם נמסר לו הצו המלכותי לפיו חיביים יהודי פראג להכניס לקופת המדינה עשרים אלף כתרתי כסף, אחרת יגורשו מהמקום ורכושם יוחרם לטובת האוצר.

ראש קהילת פראג בימים ההם היה יהודי מכובד בשם ר' שמואל, לר' שמואל זה היו קשרים מצויינים בחלונות הגבוהים, ולא פעם סידר כל מיני דברים לטובת אחיו היהודים שקראו לו. בשמעו את הגזירה החדשה לא התייאש ר' שמואל, הוא ידע כי אין כל אפשרות לאסוף סכום כה גדול בקרב היהודים העניים המרודים של פראג, על כן הפעיל את כל קשריו כדי לבטל את רוע הגזירה, אולם הפעם לא הצליח, כל שידוליו לא הועילו והוא יצא ממושל העיר במפח נפש. הוא הלך ישר אל הרב ר' אביגדור קארא וסיפר לו על הגזירה החדשה, הרב כינס את הפרנסים שבעה טובי העיר להתייעצות דחופה, בתום ישיבה ארוכה בה נבחנו כל האפשרויות, הוחלט לשלוח שליח מיוחד אל המלך עצמו שיבטל את הגזירה, דבר זה היה בהכרח כרוך בסכנת נפשות, המלך ונצליאוס היה לעתים קרובות שיכור כלוט ואפילו בהיותו מפוכח היה מסוכן להימצא בקרבתו, ומלבד זאת היה ספק גדול אם בכלל אפשר יהיה לקבוע ראיון, מי משרי הממשלה יהיה מוכן לקבל על עצמו את האחריות לבקש ראיון עבור משלחת יהודית, לפתע קם ר' שמואל והודיע שהוא ילך אל המלך ויבקש ממנו ביטול הגזירה, הכיזר ר' שמואל תקבל את הראיון המלכותי? שאלוהו כל חבריו. אני מוכרח לספר לכם משהו שעד כה לא סיפרתי לאיש, השיב ר' שמואל לרעיו המשתאים. הקב"ה מקדים כידוע רפואה למכה, ואני מקווה כי זה שקרה גם אתנו, והוא סיפר:

זה קרה לפני שנים אחדות, פעם בדרכי אל כפר שלידי פראג עברתי דרך יער, תוך כדי נסיעה הגיעה שעת מנחה ואני ירדתי מהמרכבה והתפללתי תפילת מנחה, בתום התפילה נתקלו עיני בארנק עור נאה שהיה מונח על הארץ, הרמתי אותו ופתחתיו, תארו לכם את השתוממותי במוצאי בארנק מסמכים שונים חתומים בחותמת המלכות, סכום כסף גדול וכן דברי ערך אחרים, לא היה כל ספק כי את הארנק איבד פקיד ממשלה גבוה ששמו היה רשום על אחת המעטפות. מיד נסעתי לארמונו של האיש שאיבד את הארנק וביקשתי להודיע לו כי בענין חשוב מאד עלי לראותו תיכף ומיד, כשהכניסני אליו הוצאתי את הארנק ונתתי לו כשאני מספר כי מצאתיו ביער,

האיש שהיה משרי המלוכה היה נרגש מאד, וממש חטף את הארנק מידי לאחר שבדק את תכנו וראה כי לא חסר ממנו דבר, הפליט אנחת רוחחה ולחץ את ידי בחמימות לאות תודה. ידעת מה יש בארנק? שאל אותי האיש, הודיתי לו כי נאלצתי לפתוח את הארנק כדי לדעת למי עלי להחזירו, בשמעו זאת אמר לי כי אם מישהו משלנו היה מוצא את הארנק לא היה עולה בדעתו להחזיר, את הכסף היה לוקח לעצמו ואת המסמכים היה זורק לאיזה מקום כדי להיפטר מהם, אינני יודע כיצד להודות לך, את הכסף קח לך במתנה וגם כך תמיד אשאר אסיר תודה לך. כמובן שלא לקחתי ממנו את הכסף ממשוך ר' שמואל לספר, הסברתי לו את גודל המצווה שבהשבת אבידה, ואמרתי לו כי האפשרות לקיים מצווה נדירה זו היא עצמה שכרי בעד החזרת הארנק לבעליו, בקיצור השר הודה לי שנית ואמר לי כי אם אצטרך פעם טובה, אבוא אליו ללא היסוס, עד עכשיו לא רציתי לנצל את ההכרות הזאת לצרכי הפרטיים, אולם עכשיו כשכולנו בסכנה וגורל קהילתנו על כף המאזניים, הנני מוכן ללכת אל השר ולבקשו לסדר לי ראיון עם המלך.

בשמעו את סיפור המעשה, לחץ הרב את ידו של ר' שמואל ואמר לו כי הוא קידש שם שמים ביושרו וחסידותו, ואולי כך נגזר כי הישועה תבוא בעזרת השר ההוא, כולם איחלו לר' שמואל הצלחה במשימתו, דבר אחד אני רוצה לבקש מכם אמר ר' שמואל לרב, וזה כי יגזור הרב תענית וכל מבוגר יצום יום שלם, יגיד סליחות ויתפלל כי אצליח בשליחותי למען הקהילה, וודאי, מה השאלה השיב הרב, זה בדיוק הדבר אשר רציתי לעשות, ר' שמואל הגיע אל השר ללא קשיים מיוחדים, אולם כאשר סיפר לו את תכלית בואו, קימט השר את מצחו, חשב קמעה ואמר: לא יהיה זה מן הדברים הקלים לסדר מה שאתה רוצה, המלך נתון בזמן האחרון במצב רוח רע באופן מיוחד, אין אני בטוח שאוכל לשכנעו בקלות שיקבל יהודי לראיון, ואפילו אם יקבלך הרי שאתה מסכן את חיך, כי אין לדעת כיצד יסתיים הדבר ואני לא אוכל לעשות למענך יותר מזה, אולם למה לך כל השתדלנות הזאת? אני אלווה לך את הכסף שאני רואה בזה חוב. ר' שמואל הודה לשר על הצעתו האדיבה אך אמר לו כי אין בדעתו לקחת את הכסף, ולשלם את המס כי זה רק ידחה את הגזירה אך לא יבטלנה כליל, כי בעוד שנה או שנתיים עלולים להטיל עלינו מס עוד יותר גדול ומי יעזור לנו אז? לא ידידי, אין זו הדרך עברנו אני מוכרח להתראות עם המלך ולנסות לבטל את הגזירה פעם אחת ולתמיד.

לשר לא נותרה ברירה הוא ציווה לרתום את הסוסים לכרכרתו ההדורה ונסע יחד עם ר' שמואל לארמון המלוכה, בהגיעם לשם ביקש השר את ר' שמואל לחכות והוא נכנס אל המלך, כעבור זמן קצר יצא אל ר' שמואל כשהבעה עצובה מצטיירת על פניו, ידידי היקר אמר, איני יודע אם העליתי משהו לטובת הענין, המלך נתון במצב רוח רע הוא רצה לעשות לי טובה והסכים לקבל אותך לראיון, אולם התנה תנאי מטורף כי עליך לדבר לא יותר מארבע מילים, אם תוציא מהפה אפילו חצי מלה יותר הרי שחיך אינם שווים יותר, ארבע מלים? חזר ר' שמואל נדהם ומשתאה ולי יש מלים אין ספור לומר ולבקש, ר' שמואל שקע בהרהורים, אח"כ אמר לשר כי אין לו ברירה והוא מוכרח להיכנס ויהי מה, אם אסור לו להגיד יותר מארבע מלים אומר ארבע מילים. אם כן בוא, אמר השר, הדלתות הרחבות של הארמון נפתחו בפניהם, והם פסעו לעבר חדר הקבלה המלכותי, שם חיכה להם המלך בכבודו ובעצמו.

משל ונמשל

ומותר אדם מן הבהמה

משל לסוחר שכר עגלון להוליכו למקום מסוים. לפני צאתם לדרך ביקש הסוחר מהעגלון שישגיח היטב על סוסו, לבל יטה מן הדרך. העגלון אמנם הבטיח, אך עד מהרה התברר שלהבטחתו לא היה כל ערך, כאשר אך יצאו מן העיר, נרדם העגלון על מושבו והסוס המשיך לרוץ ללא כל השגחה והכוונה. כאשר ראה הסוס חציר ועשבים נטה מן הדרך כדי לאוכלם, תוך כדי סטייתו מן הדרך איבדה העגלה את שיווי משקלה, והתהפכה והסוחר נפל מתוכה, גער הסוחר בעגלון ואמר לו: הרי הזהרתך להשגיח על בהמתך ואיך זה הנחת אותה לנפשה? ניסה העגלון להצטדק ואמר, מכיר אני את סוסי כי "משכיל" הוא ויודע את הדרך היטב, ומעולם לא עלה על דעתי שיטה מן הדרך הישרה. אמר לו הסוחר, תמים שכמותך, וכי שייך לומר על סוס שהוא "משכיל"? יתכן שהוא טוב יותר מבהמות אחרות, אבל סוף סוף בהמה הוא, ואם כן כל זמן שהוא רואה דבר שמגרה אותו, מתגברת עליו התאוה והולך אחריה, לכן היה לך להחזיק היטב במושכות ולא להניח לו ללכת בחופשיות.

והנמשל: אומר הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, הוא הדין באשר לאדם, כיוון שהוא מורכב מנפש שכלית ומנפש בהמית, חייב הוא להשגיח היטב בכל שעה ושעה, על הנפש הבהמית שלו, ולאחוז היטב במושכות לבל תשתלט עליו, אם אדם מסיח דעתו מעט, מיד עושה הנפש הבהמית את שלה, ולוכדת גם את הנפש השכלית ברשתה.

(משלי החפץ חיים)

הם קדו קידה עמוקה בהיכנסם, "זהו איפוא היהודון", אמר המלך בחיור מרושע, נתחיל איפוא אך זכור ארבע מלים ותו לא, ר' שמואל נתקרב אל המלך בצעדים מאוששים ואמר לו "ויאמר ה' אל השטן". משסיים קד קידה פסע שלושה צעדים אחורנית וחיכה לסימן מהמלך כי הראיון נגמר, אולם המלך לא נתן כל סימן, הוא הסתכל על ר' שמואל בפליאה, ואחר כך שאלו פירוש המלים שאמר, ר' שמואל שוב קד קידה והראה באצבעו על שפתיו כאומר כי אסור לו לדבר יותר מארבע מלים, מותר לך לדבר, אני מצווה עליך להסביר לי את ארבעת המלים שאמרת, ועק המלך בחוסר סבלנות. ארבעת המלים שאמרת הוא חלק מפסוק בפרק הראשון שבספר איוב, פירוש המלים הוא כי מתי שריבון העולמים רוצה הוא יורד כביכול מהכסא ומגובהי מרומיו, ומדבר אפילו עם היצור השפל ביותר שקיים עלי אדמות, עם השטן בכבודו ובעצמו, פעמים אחדות כתוב כי ה' דיבר עם השטן ואף נתן לו אפשרות לומר את אשר בלבבו, אני קיוויתי המשיך ר' שמואל, כי יהיה זה מן הצדק שגם מלך בודהמיה ירשה ליהודי אומלל, מבויש ומעונה לשפוך את שיחו ולומר מה שיש לו לומר. המלך שתק רגע קט ורק עיניו נצנצו בזעם, העותו של היהודי הרגיוזו אותו אולם יחד עם זאת עוררה את פליאתו, לאחר מכן אמר בקול ידידותי יותר נו טוב נשמע. עתה הגיע תורו של ר' שמואל הוא שטח לפני המלך את בקשתו לוותר על המס האכזרי ולא לגרש את היהודים שאין באפשרותם לשלם את הסכום הענקי, הוא אמר למלך כי אזרחיו היהודיים נאמנים לו, הם מתפללים לשלומם ושלום הארץ, הוא גם הזכיר כי היהודים היו אלה שהפריחו את הארץ, ופיתחו את חיי המסחר. למי תהיה תועלת מכך אם יגרשו את היהודים האומללים שאינם מסוגלים לשלם את המס הכבד? בייחוד אחרי האסון שהתרגש עליהם רק לפני שנתיים. לבסוף ביקש מאת המלך לוותר על המס, לשחרר את היהודים מתשלום מסים לזמן מה, עד שיתאוששו ויוכלו למלא חובתם לאוצר המלוכה.

המלך ונצליאוס שמע את דברי ר' שמואל והדברים עשו עליו רושם רב, לך אל אחיך ואמור להם כי המלך וויתר על המס המיוחד ומשחרר אתכם מתשלום מיסים למשך שנתיים, אולם הוסיף המלך בבת שחוק, אתך יש לי עוד חשבון קטן, לך מגיע עונש על חוצפתך ועל ארבע המלים שאמרת לי, ומאידך מגיע לך פרס על אומץ לבך ועוז רוחך, ובכן שכרך יהיה כי אני ממנה אותך ליהודי החצר שלי, ומעתה תוכל להיכנס אלי בכל עת שתמצא, אולם איזה עונש אתן לך? אמור נא לי מה שמך? שמי שמואל, השיב ר' שמואל בהשתוממות, ובכן מהיום ואילך ייקראו לך "שמואלקה שטן", זהו התואר שניתן לך ע"י המלך לך ולורעך אחריו זהו העונש שלך, באמרו זאת התפשט על פני המלך חיור רחב וקונדסי כך זכה ר' שמואל השתדלן לשמו החדש וכך הביא ישועה לקהילת פראג המעטירה.

צ'ין אדם לחברו

קופות הצדקה ביטלו קיטרוג מסופר בשם הרה"ק הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א (יומא דהילולא ד' ניסן), פעם היה קטרוג גדול בשמים ממעל על תושבי העיר אפטא. וכל מה שמיכאל המלאך אפטרופסא רבא דישראל, היה מלמד זכות על ישראל, עמד נגדו המקטרג ואומר שגם אצל עכו"ם יש זכות הוזה. אבל היה המנהג באפטא, שבכל שמחה גדולה העמידו על שלחנות הסעודה שלש קופות של צדקות העיר, והמליץ המלאך מיכאל מכח הוזה והמקטרג נסתם פיו, כי אצל עכו"ם אין זכר של חסד בעת שמחותיהם רק הוללות ושכרות.

ויעשו כולם אגודה אחת

איתא ב"ילקוט מעם לועז": מעשה בזקן אחד שהיה נוטה למות, קרא לכל בניו ואמר להם: הביאו לי אגודה של קנים לחים, הביאו לו את האגודה, נתן את האגודה לכל אחד מהם ואמר להם: האם אתם יכולים לשבור הקנים האלו? נטל כל אחד מהם האגודה והתאמץ בכל כחו לשבורה ולא היה יכול, אמר להם אביהם הזקן: עכשיו תראו כיצד אני שובר, תמהו הבנים והיו מסתכלים זה בזה בתמיהה, נטל הזקן האגודה והתחיל מוציא קנה אחר קנה ושוברה, אמר להם הזקן: מזה תלמדו לקח, כל זמן שתהיו

באגודה אחת אין אדם יכול להזיק לכם, אבל אם תהיו בפירוד ובמחלוקת, תשברו אחד אחד. וזה שאמר משה לישראל, אם תהיו היום כולכם כאיש אחד, אין אף אחד יכול לשלוט בכם.

כל יהודי יהלום

אל ביתו של הרה"ק רבי שלום דובער מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא ב' ניסן), נכנס חסיד אחד שעסק במסחר ביהלומים ואבני חן, נכנס החסיד בדברים עם הרבי והשיחה נסה אודות אנשים פשוטים מאד, שהרבי שיבח אותך מאד. שאל החסיד: מה יש לעשות ענין שלם מאנשים כה פשוטים? השיב הרבי: דע לך שיש בהם מעלות רבות! השיב החסיד אני לא רואה זאת. יש הרבי ושתק. כעבור זמן מה שאל הרבי את החסיד אם הביא עמו יהלומים?, אכן כן, ענה החסיד, ובתוך כך הוציא מכיסו חבילה קטנה, שפך את תוכנה על השולחן ומיד נוצצו לעיניהם יהלומים בגדלים ובגוונים שונים. יהלום זה - אמר החסיד בהצביעו על אחד מהם הוא יהלום משובח במיוחד. איני רואה הבדל ביניהם אמר הרבי, ענה החסיד: אכן, צריך להיות מבין כדי לראות ביהלומים. ענה הרבי: שומע אתה מה שאתה אומר? יהודי אף הפשוט ביותר, גם הוא פלאי פלאים, אלא שצריך להיות "מבין" כדי לראות זאת.

הילולא דצדקיא

שבת קודש א' ניסן
נדב ואביהוא בני אהרן (ב"א תמ"ט)
הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק ב"ר חיים מאיר יחיאל (אמרי אלימלך - תרנ"ב)
יום ראשון ב' ניסן
הרה"ק רבי שלום דוב בער מליובאוויטש ב"ר שמואל (תר"פ)
הרה"ק רבי יעקב יוסף ב"ר דוד מסקוורא (תשכ"ח)
יום שני ג' ניסן
הגה"ק רבי אפרים בן הגאון חכם צבי (תקל"ב)
הרה"ק רבי בנימין זאב מזבאריז ב"ר יחיאל מיכל מזולאטשוב (תקפ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר ירוחם מראדישיץ ב"ר ישראל יצחק (חתן הד"ח מצאנא - תרנ"ב)
יום שלישי ד' ניסן
הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר נפתלי הירץ הכהן מסטעפין (תלמיד המגיד - תקע"ד)
הרה"ק רבי יחזקאל מראחמיסטריווקע ב"ר מרדכי מטשרנוביל (תרנ"ה)
יום רביעי ה' ניסן
הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא ב"ר שמואל (אוהב ישראל - תקפ"ה)
הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאווב ב"ר דוד מדינוב (צבי לצדיק - תרפ"ד)
יום חמישי ו' ניסן
רבי חיים אבאלעפיא ב"ר יעקב (אב"ד טבריה - תק"ב)
הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמואל יעקב ראטה (שומרי אמונים - תש"ו)
יום שישי ז' ניסן
הרה"ק רבי יצחק מדראביטש ב"ר יוסף (תלמיד הבעש"ט - תק"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב מוידזיטשוב ב"ר יצחק אייווק מכפר ספרין (תקצ"ב)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים לתורה על המעשים.

(מים אחרונים כ"ג)

א) מותר לצאת ממקום האכילה כדי לחפש אחרי מים אחרונים, ואע"פ שאיתא בש"ע אור"ח (סימן קע"ח סעיף ב', וסימן קפ"ד סעיף א') שאין לעקר ממקום האכילה עד לאחר ברכת המזון, מכל מקום הרי זה כל צורך מצוה עוברת שהותר הדבר, ועוד, דהבא ליכא למיחש שמוא ישכח מלברך, דהא מהדר אחר מים אחרונים. (שו"ת שלמת חיים סימן קע"א)

ב) בעת נטילת מים אחרונים, יחבר ארבע האצבעות לבד והאגודל לבד. (בן איש חי, שנה ראשונה, פירשת שלח, סימן ו', בשם האריז"ל)

ג) הנוגע במלח חייב ליטול ידיו אחר כך, משום חשש מלח סדומית שמסמא את העיניים. (שם סימן י"ג)